

VII Pg 136/2018-48

I Cpg 806/2019

prejet: 2.2.2021

3

OKROŽNO SODIŠČE V LJUBLJANI
Oddelek za gospodarsko sodstvo

PREJETO

Dne

29. 1. 2021

REPUBLIKA SLOVENIJA
VIŠJE SODIŠČE V LJUBLJANI

SODBA

V IMENU LJUDSTVA

Višje sodišče v Ljubljani je v senatu, ki so ga sestavljale višje sodnice Lidija Leskošek kot predsednica senata ter Maja Jurak in mag. Valerija Jelen Kosi kot članici senata,

v gospodarskem sporu tožeče stranke: **REPUBLIKA SLOVENIJA**, ki jo zastopa Državno odvetništvo, Šubičeva 2, 1000 Ljubljana, zoper toženo stranko: **POD ČRTO, ZAVOD ZA USTVARJANJE KAKOVOSTNEGA NOVINARSTVA**, Tehnološki park 20, 1000 Ljubljana, ki jo zastopa Jerica Jančar, odvetnica v Ljubljani,

zaradi prepovedi izvajanja škodljivih dejanj (pcto. 4.000,00 EUR),

o pritožbah obeh pravnih strank zoper sodbo Okrožnega sodišča v Ljubljani VII Pg 136/2018 z dne 10. 9. 2019,

na seji **13. januarja 2021**

RAZSODILO:

- I. Pritožba tožeče stranke se zavrne in se sodba sodišča prve stopnje v 2. točki izreka potrdi.
- II. Pritožbi tožene stranke se ugodi in se sodba sodišča prve stopnje delno sprejemni tako, da se:
 - v 1. točki izreka zavrne tožbeni zahtev, s katerim tožeča stranka zahteva, da se toženi stranki prepove objavljanje listin iz sodnega spisa (zapisnikov in drugih listin), ki se je pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani vodil pod opr. št. II K 38943/2010 ter navajanje povzetkov vsebine teh listin ali njihovo komentiranje;
 - v 3. točki izreka pa se zavrne tožbeni zahtev, s katerim tožeča stranka zahteva, da se toženi stranki prepove na kakršenkoli drug način, v kakršnikoli obliki, objavljati ali povzemati besedila, kot to izhaja iz 1. točke izreka;
 - v 4. točki izreka pa tako, da je tožeča stranka dolžna toženi stranki v 15 dneh od vročitve te sodbe povrniti njene stroške postopka v znesku 780,30 EUR, z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po poteku roka za izpolnitev obveznosti.
- III. Tožeča stranka je dolžna v 15 dneh od vročitve te sodbe povrniti toženi stranki njene stroške pritožbenega postopka v znesku 684,00 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po poteku roka za izpolnitev obveznosti.

OBRAZLOŽITEV:

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo razsodilo, da se toženi stranki prepove objavljanje listin iz sodnega spisa (zapisnikov in drugih listin), ki se je pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani vodil pod opr. št. II K 38943/2010 ter navajanje povzetkov vsebine teh listin ali njihovo komentiranje (1. točka izreka). Nadalje je zavrnilo tožbeni zahtev, s katerim je tožeča stranka od tožene stranke zahtevala, da je dolžna s spletne strani www.podcrto.si ali katerekoli druge spletne strani, odstraniti:

- članek z dne 10. 4. 2017 z naslovom „Bivši vodja Sove Podbregar: Zdravljenje Drnovška je financirala CIA“;

- članek z dne 13. 4. 2017 z naslovom „Sojenje Podbregarju: ključna priča obsojena zaradi izdaje tajnih podatkov“;

- članek z dne 20. 4. 2017 z naslovom: „Pričanje: bivši direktor Sove Ferš pod krinko OVSE vohunil v Bosni“;

in nemudoma umakniti vse navedbe v člankih ali zapisih, ki nasprotujejo odločitvi sodišča iz 1. točke (2. točka izreka). Toženi stranki je nadalje prepovedalo na kakršenkoli drug način, v kakršnikoli obliki, objavljati ali povzemati besedila, kot to izhaja iz 1. točke (3. točka izreka). Odločilo je še, da vsaka stranka krije svoje pravdne stroške (4. točka izreka).

2. Zoper navedeno sodbo je vložila pravočasno pritožbo tožeča stranka. Izpodbija 2. in 4. točko izreka ter uveljavlja pritožbeni razlog zmotne uporabe materialnega prava. Pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbi ugodi ter sodbo sodišča prve stopnje v 2. točki izreka spremeni tako, da ugodi tožbenemu zahtevku, toženi stranki pa naloži v plačilo njene pravdne in pritožbene stroške.
3. Tožena stranka je na pritožbo odgovorila. Pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbo tožeče stranke zavrne. Priglasila je tudi stroške za odgovor na pritožbo.
4. Pritožbo zoper sodbo sodišča prve stopnje je vložila tudi tožena stranka. Izpodbija jo v 1., 3. in 4. točki izreka.¹ Uveljavlja pritožbene razloge bistvene kršitve določb pravnega postopka, zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in zmotne uporabe materialnega prava. Pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbi ugodi in izpodbijano sodbo spremeni tako, da tožbeni zahtevek v celoti zavrže ali zavrne, tožeči stranki pa naloži v plačilo njene pravdne in pritožbene stroške. Podrejeno pritožbenemu sodišču predlaga, da izpodbijano sodbo razveljavi in zadevo vrne sodišču prve stopnje v ponovno odločanje.

¹ Pritožbeno sodišče je štelo, da tožena stranka ne izpodbija 2. točke izreka. Tožena stranka je v tem delu v sporu uspela, zato bi bilo sicer treba njeno pritožbo v delu, s katerim izpodbija 2. točko izreka, zavreči (prvi odstavek 350. člena v zvezi s 352. členom ZPP).

5. Tožeča stranka je vložila odgovor na pritožbo tožene stranke. V odgovoru na pritožbo nasprotuje navedbam tožene stranke v pritožbi. Priglaša stroške za odgovor na pritožbo.
6. Pritožba tožeče stranke ni utemeljena. Pritožba tožene stranke je utemeljena.
7. Sodišče prve stopnje je v obrazložitvi izpodbijane sodbe navedlo, da tožeča stranka vtožuje nedenarno odškodnino zaradi okrnitve ogleda in dobrega imena države na podlagi 183. člena Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 83/2001 s sprem.; nadalje: OZ) ter zahteva prenehanje s kršitvami osebnostnih pravic države na podlagi 134. člena OZ. Glede tajnosti podatkov je sodišče ugotovilo, da so bili podatki, ki jih je tožena stranka povzela v spornih člankih, posredovani sodišču z izpovedbami oseb, ki so za svoja pričanja imele odvezo molčečnosti. Slovenska varnostno obveščevalna agencija (nadalje: SOVA) je s tem dovolila obravnavanje tajnih podatkov pred sodiščem, vendar zgolj in le za potrebe predkazenskega in kasneje kazenskega postopka. V postopku sta bili nadalje predloženi dve oceni možnih škodljivih posledic iz leta 2010, ki jih je izdala Slovenska varnostno obveščevalna agencija (nadalje: SOVA), iz katerih prav tako izhaja, da so tajni vsi podatki o načinu pridobivanja podatkov, o konkretnih nalogah in njihovem obsegu, o tajnih izvorih agencije ter o področjih, ki jih je agencija spremlja. Tudi Zakon o Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji (Uradni list RS, št. 23/99 s spremembami; v nadaljevanju: ZSOVA) določa, da agencija pridobiva podatke s tajnim sodelovanjem, kar prav tako vodi k zaključku, da so podatki o metodah dela agencije, načinu sodelovanja s tajnimi službami in imena tajnih sodelavcev, tajni podatki, ki izhajajo iz tajne narave dela Sove. Objava tajnih podatkov je prepovedana (četrti odstavek 1. člena in 7. člen Zakona o tajnih podatkih; Uradni list RS št. 87/2001 s spremembami, nadalje: ZTP), izdaja tajnih podatkov pa je tudi kaznivo dejanje (260. člen Kazenskega zakonika, Uradni list RS št. 55/08 s spremembami, nadalje: KZ-1). Pri tem ni pomembno, kako je prosilec prišel do tajnih podatkov. Protipravnost ravnanja tožene stranke se nanaša na fazo objave teh podatkov in ne na fazo pridobitve tajnih podatkov.
8. Sodišče prve stopnje je v izpodbijani sodbi nadalje ugotovilo, da so bili članki s tajnimi podatki že objavljeni na portalu tožene stranke in s tem razširjeni na nedoločen krog ljudi, da so jih objavljali in povzemali tudi

drugi mediji ter da so bili v pretežni meri objavljeni že pred obravnavano objavo tožene stranke, in sicer v letu 2007. Sodišče je zato sklenilo, da so objavljeni podatki izgubili naravo tajnih podatkov. Varstvo tajnih podatkov je smiselno samo do trenutka njihovega razkritja v javnosti, zato tožeča stranka ne more uspeti z zahtevkom za odstranitev spornih treh člankov s spletne strani tožene stranke ali s katerekoli druge spletne strani. Sodišče je nadalje tehtalo pravico do ugleda in dobrega imena, kot pravico do varstva osebnostnih pravic države (35. člen Ustave RS) ter, na drugi strani, ustavno pravico tožene stranke do svobode izražanja (prvi odstavek 39. člena Ustave RS). Navedlo je, da so razlogi za omejitev svobode izražanja navedeni v drugem odstavku 10. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju EKČP) ter da je poseganje v svobodo izražanja po tem odstavku in praksi ESČP dopustno le, če je omejitev: (1) določena z zakonom; (2) potrebna zaradi prizadevanja za enega od legitimnih ciljev in (3) nujna v demokratični družbi. Sklenilo je, da so vsi trije pogoji izkazani, saj gre za izvajanje zakonitih nalog SOVE, ki se v celoti izvajajo tajno. Objava tajnih podatkov je v nasprotju z določbami ZTP, omejitev pravice do svobode izražanja pa je potrebna zaradi zagotavljanja varnosti države, njenega ugleda in dobrega imena ter zaradi zagotavljanja delovanja SOVE. Sklenilo je tudi, da je omejitev nujna, saj ni podan splošni (javni) interes javnosti po informiranju o metodah dela agencije, načinu sodelovanja s tujimi tajnimi službami ter po razkrivanju imen tajnih sodelavcev. Sodišče prve stopnje je zato ugodilo prepovednemu tožbenemu zahtevku.

9. V postopku pred sodiščem prve stopnje so bila ugotovljena naslednja pravno relevantna dejstva:

- tožena stranka je v članku z dne 10. 4. 2017 povzemala zagovor Podbregarja o financiranju zdravljenja dr. Janeza Drnovška s strani tuje obveščevalne službe, o njenem stališču do konkretnega zdravca ter objavila dele izpovedb prič Šefica in Poljaka, ki sta pričala v kazenskem postopku pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani v zadevi pod opr. št. II K 38943/2010; nadalje je v članku z dne 13. 4. 2017 ponovno povzemala zagovor Podbregarja ter podala dokazno oceno izpovedb prič; v članku z dne 20. 4. 2017 pa je bil objavljen celoten zapisnik o zaslišanju priče iz navedenega kazenskega postopka;
- SOVA je priče razrešila dolžnosti varovanja tajnih podatkov zaradi zaslišanja v kazenskem postopku;

- v navedenem kazenskem postopku je bila zaradi varovanja tajnih podatkov izključena javnost, sodišče pa je opozorilo vse prisotne, da morajo ohraniti v tajnosti dejstva ali podatke, ki jih izvedo na obravnavi, kot tudi, da pomeni izdaja tajnosti kaznivo dejanje,
 - Okrožno sodišče v Ljubljani je na podlagi zahteve za dostop do informacij javnega značaja opr. št. Su 1-9/2017 z dne 24. 2. 2017 v zvezi z zahtevo za vpogled v sodni spis izdalo odločbo, s katero je delno ugodilo zahtevi prosilca ter vlagatelju zahteve omogočilo vpogled v anonimiziran sodni spis, iz katerega se izločijo varovani tajni in osebni podatki;
 - vlagatelj zahteve je vpogled opravil dne 10. 3. 2017, pri čemer je lahko vpogledal v celoten kazenski spis, razen v izločene dokumente, in se pri tem seznanil z vsebino izpovedi zaslišanih;
 - ob prejemu kopij listin iz kazenskega spisa je bila vlagatelju zahteve dana v podpis izjava o dolžnosti varovanja podatkov z dne 23. 3. 2017, s katero je bil opozorjen, da mora varovati tajne podatke, nadalje je bil opozorjen na določbe KZ-1, s to izjavo pa se je tudi zavezal, da varovanih podatkov ne bo uporabil ali posredoval tretjim.
10. Tožeča stranka trdi, da ji je tožena stranka z objavo treh člankov povzročila škodo, ki je izvor neposlovne odškodninske obveznosti tožene stranke. Zatrjuje nastanek nepremoženjske škode, ki naj bi tožnici kot pravni osebi nastala zaradi okrnitve ugleda (132. člen Obligacijskega zakonika; nadalje OZ).² Od tožene stranke zahteva, da preneha s kršitvami njenih osebnostnih pravic na podlagi 134. člena OZ.³
11. Osebnostne pravice so pravice človeka, ki neposredno zadevajo njegovo osebo in njegove osebne dobrine. Zanje je značilno, da gre za varstvo osebnih dobrin v razmerju do posameznika predvsem s sredstvi in metodami civilnega prava. Posamezna osebna dobrina pa je lahko tudi predmet varstva s predpisi drugih pravnih panog, na primer kazenskega prava. Pravna teorija govori o t. i. dualističnem konceptu varstva osebnostnih pravic, ki so na eni strani varovane z instrumenti civilnega prava, na drugi strani pa so kot temeljne pravice varovane z ustavo in

2 Kot to določa 132. člen OZ je škoda zmanjšanje premoženja (navadna škoda), preprečitev povečanja premoženja (izgubljeni dobiček), pa tudi povzročitev telesnih ali duševnih bolečin ali strahu drugemu ter okrnitev ugleda pravne osebe (nepremoženjska škoda).

3 Po prvem odstavku 134. člena OZ ima vsak pravico zahtevati od sodišča, da odredi prenehanje dejanja, s katerim se kršijo osebnostne pravice, da prepreči tako dejanje ali da odstrani njegove posledice.

mednarodnimi pravnimi instrumenti. V skladu s teorijo o posrednem učinkovanju temeljenje vrednotne odločitve ustavodajalca, ki se odražajo prek varstva temeljnih pravic, zavezujejo celotni pravni red, zato je treba tudi civilnopravne določbe razlagati v njihovem duhu.⁴

12. Ustavno sodišče je že presojalo vprašanje ustavnih pravic pravnih oseb. Glede na ustaljeno prakso civilnih sodišč ter pravno teorijo je pojem časti razlagalo kot posameznikovo lastno (subjektivno) občuteno vrednost, dobro ime oziroma ugled (ali tudi objektivno čast), pa kot vrednost, ki jo ima posameznik navzven, v očeh družbe, torej kot njegovo družbeno dojeto veljavo.⁵ Pojasnilo je, da pravna oseba kot fiktivna, umetna tvorba pravnega reda že pojmovno nima čustev, zato ji tudi varstvo notranje (subjektivne) časti ne more pripadati, pač pa ta pripada le posamezniku kot človeškemu bitju. Ni pa pravnih oseb izključilo iz varstva osebnostne pravice iz 35. člena Ustave, torej pravice do ugleda oziroma dobrega imena, kot objektivne zunanje časti. Pri tem pa je treba dodati, da je bila stranka v postopku pred Ustavnim sodiščem pravna oseba zasebnega prava,⁶ ne pa pravna oseba javnega prava, kot v tem primeru.
13. Iz odločbe Ustavnega sodišča nadalje izhaja, da vprašanja obsega in dosega ustavnih pravic pravnih oseb ni mogoče reševati enako za vse pravne osebe.⁷ Kadar gre za pravne osebe javnega prava, so namreč razlogi za širjenje dometa ustavnih pravic bistveno šibkejši kot pri pravnih osebah zasebnega prava. Koncept človekovih pravic se je zgodovinsko razvil kot branik pred arbitrarnim izvrševanjem državne oblasti. Država – kot pravna oseba javnega prava par excellence – je v tem perspektivi razumljena kot grožnja človekovim (ustavnim) pravicam in kot oblast, ki mora zagotoviti njihovo spoštovanje, ne pa tudi kot subjekt, ki ga navedene pravice varujejo. Enako velja za vse druge osebe javnega prava. Iz navedene ustavne odločbe pa nadalje tudi izhaja, da pravna oseba javnega prava ni nosilka ustavnih pravic v primeru, ko deluje v položaju oblastnega organa, torej ko deluje kot subjekt, ki v okviru svojih oblastnih nalog izvaja javno

4 Komentar Ustave Republike Slovenije, uredil Matej Avbelj, prvi del, Človekove pravice in temeljne svoboščine, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, Ljubljana 2019, str. 341.

5 Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-530/14-28, točka 8.

6 Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-530/14-28, točka 10. in 11.

7 Ustavno sodišče je v drugem primeru zavzelo tudi stališče, da prava oseba uživa ustavno pravico do zasebnosti, čeprav prilagojeno svoji naravi, da lahko njeno delovanje v miru uresničujejo predstavniki njenega personalnega substrata. Tudi v tej odločbi so pod pojmom pravnih oseb mišljene pravne osebe zasebnega prava, ki jih je mogoče uvrstiti pod pojem „podjetje“ - torej subjekta, ki opravlja gospodarsko dejavnost (Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-40/1, točka 19. in 20 ter opomba št. 28).

oblast, deluje v javnem interesu in zasleduje javne cilje (delovanje ex iure imperii). Pravne osebe javnega prava so lahko nosilke ustavnih pravic le izjemoma, kadar delujejo v prirejenih razmerjih zasebno pravnega značaja (delovanje ex iure gestionis).⁸ Po presoji pritožbenega sodišča zato tožena stranka v pritožbi utemeljeno opozarja na to, da tožnica kot pravna oseba javnega prava ni nosilka ustavnih pravic v primeru, ko deluje v položaju oblastnega organa.

14. Za državo opravlja naloge obveščevalno varnostne narave agencija, kot samostojna služba vlade (1. člen ZSOVA). Naloge agencije so pridobivanje, vrednotenje podatkov ter posredovanje informacij iz tujine, pomembnih za zagotavljanje varnostnih, političnih in gospodarskih interesov države ter informacij o organizacijah, skupinah in osebah, ki s svojo dejavnostjo iz tujine ali v povezavi s tujino ogrožajo ali bi lahko ogrozile nacionalno varnost države in njeno ustavno ureditev (prvi odstavek 2. člena ZSOVA). Agencija torej izvaja javno funkcijo oziroma javne naloge, ki so potrebne za funkcioniranje države. Del njene personalne strukture so javni uslužbenci agencije, ki so zadolženi za izvrševanje uradnih nalog agencije. Agencija je torej sredstvo za izvrševanje državne oblasti. Tudi izvajanje sodne oblasti po svoji naravi predstavlja del izvrševanja državne oblasti. V javno sfero pa sodi tudi varovanje tajnih podatkov, urejeno v ZTP, kot tudi varovanje tajnosti kazenskega postopka, ki je del kazenskopravni sfere. Kot izhaja iz navedenega v prejšnjem odstavku, država v okviru izpolnjevanja javnih nalog ne more biti nosilka osebnostnih pravic iz 35. člena Ustave RS.⁹
15. Nadalje je treba ugotoviti, da tožeča stranka v trditveni podlagi tožbe tudi ne navaja dejstev, s katerimi bi utemeljevala okrnitev ugleda države oziroma njene agencije. V tožbi navaja, da tožena stranka z objavami na svoji spletni strani razkriva tajne podatke iz sodnega spisa v kazenskem postopku, ki jih je pridobila na podlagi zahteve za dostop do informacij javnega značaja. Hkrati trdi, da tožena stranka z objavami ogroža varnost Republike Slovenije ter njeno kredibilnost v odnosu do drugih držav in mednarodnih organizacij ter da so zaradi objav ogroženi posamezniki, ki so izpostavljeni v časopisnih člankih. Oteženo bo tudi opravljanje nalog

⁸ Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-157/16-12, Up-729/16-15, Up-55/17-20 (točka 19).

⁹ Takšno stališče je mogoče razbrati tudi v primerjalnem pravu, in sicer švicarsko Zvezno sodišče zanika, da bi lahko bile osebe javnega prava titularji človekovih pravic, kadar pri izpolnjevanju javnih nalog delujejo oblastno (tako dr. Boštjan Tratar: Pravne osebe kot nosilke človekovih pravic: Dignitas. Ljubljana, 2017, str. 134).

agencije in posledično zmanjšana možnost pridobivanja podatkov, saj se zaradi objav izgublja zaupanje partnerskih obveščevalnih služb in mednarodne obveščevalne skupnosti. Tožeča stranka ni podala nobenih navedb o tem, da naj bi tožena stranka objavljala neresnična ali žaljiva dejstva oziroma žaljive vrednostne sodbe. Tožeča stranka torej ni navedla trditvene podlage glede protipravnega ravnanja tožene stranke, ki bi bilo v vzročni zvezi s škodo v obliki okrnitve ugleda in dobrega imena pravne osebe.

16. Tožeča stranka je v tožbi sicer trdila, da naj bi tožena stranka objavljala tajne podatke, vendar pa iz navedb tožeče stranke niti ne izhaja, da bi se tožena stranka pri vpogledu v spis oziroma ob prejemu listin seznanila s pisnimi dokumenti SOVE, označenimi s stopnjo tajnosti TAJNO. Navajala je namreč, da je tožena stranka pridobila kopije dokumentov iz sodnega spisa, ki v osnovi niso dokumenti SOVE.¹⁰ Navedbe tožeče stranke v zvezi z vpogledom tožene stranke so sicer ostale na zelo splošni ravni, vendar pa je iz njih mogoče razbrati, da naj bi se tožena stranka (oziroma zanjo Anže Voh Boštic) seznanila z zapisniki o zaslišanju obdolženega in prič v že zaključenem kazenskem postopku.¹¹ Tudi ugotovitev sodišča, da je bilo zahtevi za dostop do informacij javnega značaja samo delno ugodeno zato, ker so bili iz spisa izločeni tajni in osebni podatki, kaže na to, da so bili pred vpogledom v spis iz njega izločeni pisni dokumenti SOVE z oznako TAJNO. Tega, da bi bili zapisniki v kazenskem spisu označeni kot tajni po določbah ZTP, tožeča stranka niti ni zatrjevala.
17. Iz trditvene podlage tožeče stranke v tem sporu tako izhaja, da je tožena stranka objavila dele zagovora in izpoved prič, ki so v kazenskem postopku pričale na podlagi odveze molčečnosti (235. člen ZKP), saj so izpovedovale o delovanju SOVE. V kazenskem postopku je bila zato izključena javnost (295. člen ZKP), navzoči pa so bili opozorjeni na tajnost ter na posledice kršitve tajnosti postopka (tretji odstavek 296. člena ZKP). Tožeča stranka je navajala tudi, da so bili ti dokumenti, ki sicer niso dokumenti agencije (tudi tu očitno mišljeni zapisniki o zaslišanjih), toženi stranki s strani sodišča neupravičeno posredovani.

¹⁰ Navedbe tožeče stranke v tožbi, povzete v 10. točki obrazložitve izpodbijane sodbe.

¹¹ Tako je trditve tožeče stranke očitno razumelo tudi sodišče prve stopnje, kot to izhaja iz obrazložitve sodišča prve stopnje v sklepu o zavarovanju z dne 5. 5. 2017 (točka 23. obrazložitve). Navaja, da niti iz navedb upnika niti iz vpogleda v kazenski spis ne izhaja, da bi dolžnik pri vpogledu v kazenski spis, vpogledal tudi v dokumente, ki so označeni s stopnjo TAJNO. Podatki, ki jih je dolžnik uporabil pri pisanju člankov, izhajajo iz zapisnikov o zaslišanju obdolženega in prič.

18. Glede na trditveno podlago tega spora torej ne gre za konflikt med nasprotujočimi se temeljnimi človekovimi pravicami, torej pravico tožene stranke do svobode izražanja (39. člen Ustave RS) ter pravico tožeče stranke do ugleda in dobrega imena, ki je osebna pravica, varovana v 35. členu Ustave RS. Posamezniki, ki so bili v spornih člankih omenjeni, pa tožbe niso vložili, zato tudi tehtanje pravice do svobode izražanja s pravicami teh posameznikov ne pride v poštev. Pač pa iz trditvene podlage tožeče stranke izhaja, da naj bi prišlo do kolizije med pravico do svobode izražanja ter javnim interesom, ki je v varovanju tajnih podatkov ter varnostjo države.
19. Po prvem odstavku 39. člena Ustave je zagotovljena svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno izbira, sprejema ter širi vesti in mnenja. Kot je pojasnilo Ustavno sodišče,¹² Ustava v prvem odstavku 39. člena izrecno ne opredeljuje razlogov za omejitev svobode izražanja. Taki razlogi so navedeni v drugem odstavku 10. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94, nadalje: EKČP), ki je glede na 8. člen in peti odstavek 15. člena Ustave zavezujoč.¹³ Iz trditev tožeče stranke tako izhaja, da je ravnanje tožene stranke (objava treh časopisnih člankov) v nasprotju z javnim interesom države, da zagotavlja varnost države ter preprečitev razkritja zaupnih informacij. Kot to določa drugi odstavek 10. člena EKČP, je izvrševanje svoboščin lahko podrejeno pogojem, omejitvam in kaznim, ki jih določa zakon zaradi varnostni države in za preprečitev razkritja zaupnih informacij.
20. Tudi v takem primeru pa je država zavezana, da vzpostavi pravično ravnovesje med konkurirajočimi interesi posameznika in javnosti (skupnosti) ob upoštevanju vseh okoliščin primera. Iz sodne prakse ESČP izhaja, da sodišče pripisuje poseben pomen novinarskemu poročanju in pravici javnosti, da izve za informacije in ideje, ki so javnega pomena. Ta člen novinarjem zagotavlja, da sami odločajo o tem, ali je zaradi

¹² Odločba Ustavnega sodišča RS, št. Up-407/14 (tč. 13.).

¹³ Drugi odstavek 10. člena EKČP določa: „Izvrševanje teh (namreč pravice do svobodnega izražanja, ki obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja javne oblasti in ne glede na meje) vključuje tudi dolžnosti in odgovornosti in je zato lahko podvrženo obličnostim pogojem, omejitvam ali kaznim, ki jih določa zakon in ki so nujne v demokratični družbi zaradi varnosti države, njene ozemeljske celovitosti, zaradi javne varnosti, preprečevanja neredov ali zločinov, za zavarovanje zdravja ali morale, za zavarovanje ugleda ali pravic drugih ljudi, za preprečitev razkritja zaupnih informacij ali za varovanje avtoritete in nepristranskosti sodstva.“

kredibilnosti objavljenih podatkov, potrebna tudi objava določenih dokumentov (tudi takšnih, ki uživajo določeno stopnjo zaupnosti). ESČP poudarja hkrati tudi odgovornost novinarjev in medijev pri poročanju. Novinarji morajo ravnati v dobri veri in na podlagi zanesljivih dejstev ter tako javnosti zagotavljati in točne informacije v skladu z novinarsko etiko. Poseg v svobodo novinarskega poročanja je z vidika 10. člena EKČP sprejemljiv le, če je upravičen z varstvom pomembnejše potrebe v javnem interesu. V praksi ESČP je bilo sprejeto stališče, da je v določenih okoliščinah celo interes po objavi informacije, ki je bila sicer pridobljena na nezakonit način, pretehta nad interesom posameznika, da zavaruje zaupnost te informacije.¹⁴ Na splošno so še posebej široke dopustne meje kritike, če gre za kritiko organov oblasti.¹⁵ Vendar pa, na drugi strani, novinarji na podlagi 10. člena EKČP niso na splošno izvzeti iz dolžnosti spoštovanja določb nacionalnega kazenskega prava.¹⁶

21. Iz določb ZTP izhajajo, da zakon razločuje med dostopom do tajnih podatkov ter določanjem tajnih podatkov. Sodniki imajo v zvezi z opravljanjem svoje funkcije dostop do tajnih podatkov (3. člen ZTP). Glede določanja tajnih podatkov zakon podaja definicijo tajnih podatkov (1. točka 2. člena ZTP),¹⁷ opredeljuje določanje tajnih podatkov (5. točka 2. člena ZTP),¹⁸ opredeljuje merila za določanje podatkov kot tajnih (5. člen ZTP),¹⁹ opredeljuje osebe, ki lahko določijo podatke kot tajne (prvi in drugi odstavek 10. člena ZTP),²⁰ kot predpostavko za določanje tajnih

14 Primerjaj Benediktsdottir proti Islandiji, str. 17.

15 Dr. Rok Čeferin: Meje svobode tiska, GV Založba, Ljubljana 2013, str. 253.

16 Primerjaj Fressoz in Roire proti Franciji, tč. 52.

17 Tajni podatek je dejstvo ali sredstvo iz delovnega področja organa, ki se nanaša na javno varnost, obrambo, zunanje zadeve, ali obveščevalno in varnostno dejavnost države, ki ga je treba zaradi razlogov določenih v tem zakonu zavarovati pred nepoklicanimi osebami, in ki je v skladu s tem zakonom določeno in označeno kot tajno (1. točka 2. člena ZTP).

18 Določanje tajnih podatkov je dejanje ali postopek, s katerim se podatek v skladu s tem zakonom oceni za tajnega in se mu določi stopnja in rok tajnosti (5. točka 2. člena ZTP).

19 Po določbah tega zakona se lahko določi za tajnega podatek, ki je tako pomemben, da bi z njegovim razkritjem nepoklicani osebi nastale, ali bi očitno lahko nastale, škodljive posledice za varnost države ali za njene politične ali gospodarske koristi in se nanaša na: javno varnost; obrambo; zunanje zadeve; obveščevalno in varnostno dejavnost organov Republike Slovenije; sisteme, naprave, projekte in načrte, pomembne za javno varnost, obrambo, zunanje zadeve ter obveščevalno in varnostno dejavnost državnih organov Republike Slovenije; znanstvene, raziskovalne, tehnološke, gospodarske in finančne zadeve, pomembne za javno varnost, obrambo, zunanje zadeve ter obveščevalno in varnostno dejavnost državnih organov Republike Slovenije (5. člen ZTP).

20 Podatek določi za tajnega, ob pogojih in na način, določenih s tem zakonom, pooblaščen oseba (prvi odstavek 10. člena ZTP). Pooblaščen oseb so: 1. predstojnik organa; 2. izvoljeni ali imenovani funkcionarji organa, ki so za določanje in posredovanje tajnih podatkov pooblaščen z zakonom oziroma s predpisom, izdanim na podlagi zakona, ali jih je zato pisno pooblastil predstojnik in 3. osebe, zaposlene v organu, ki jih je za to pisno

podatkov predpiše oceno škodljivih posledic (drugi odstavek 11. člena ZTP)²¹ ter čas njene izdelave in določitev stopnje tajnosti (prvi odstavek 11. člena ZTP).²² Sodnikovo delovno področje (sojenje) se ne nanaša na nobeno od dejavnosti države opredeljenih v ZTP (javna varnost, obramba,...), zato se zastavlja vprašanje njegovih kompetenc za presojo varnostnega pomena podatkov ter pristojnosti za izdelavo ocene škodljivih posledic z vidika varnosti države, njene politične ali gospodarske koristi. Sodnik tudi ni funkcionar organa, ki bi bil z zakonom pooblaščen za določanje in posredovanje tajnih podatkov, temveč je pooblaščen le za dostop do njih.

22. Po mnenju pritožbenega sodišča zato ni pravilno stališče tožeče stranke, ki izpovedbe prič, odvezanih dolžnosti varovanja tajnosti za namen izvedbe kazenskega postopka, že same po sebi, glede njihovo vsebino (priče so izpovedovale o delovanju SOVE), šteje za tajni podatek. Za določanje tajnih podatkov je namreč po ZTP potrebno ne samo to, da se nanašajo na v ZTP navedena področja ter bi z njihovim razkritjem lahko nastale škodljive posledice za državo, temveč morajo biti podatki določeni kot tajni po postopku in na način, določenem v ZTP ter s strani oseb, ki jim zakon to nalaga. Po presoji pritožbenega sodišča tožena stranka iz navedenih razlogov v pritožbi utemeljeno navaja, da ne gre za tajne podatke, saj tožeča stranka toženi stranki ne očita objave dokumentov SOVE označenih z oznako TAJNO,²³ temveč ji očita neupravičeno povzemanje, objavljanje, povzemanje oziroma komentiranje izpovedb obdolženca in prič.
23. Navedeno pa ne pomeni, da je objavljanje zaslišanj iz kazenskega postopka (ter njihovo povzemanje, komentiranje) prosto. Pri tem je treba ponovno poudariti, da so priče v kazenskem postopku pričale na podlagi odveze molčečnosti, zaradi česar je bila v kazenskem postopku izključena javnost, navzoči pa so bili opozorjeni na tajnost ter na posledice kršitve

pooblastil predstojnik tega organa (drugi odstavek 10. člena ZPP).

- 21 Pri določanju stopnje tajnosti mora pooblaščen oseba oceniti možne škodljive posledice za varnost države ali za njene politične ali gospodarske koristi, če bi bil podatek razkrit nepoklicani osebi. Na podlagi te ocene se podatku določi stopnja tajnosti in način prenehanja, nato pa se ga označi z oznakami, predpisanimi s tem zakonom (drugi odstavek 11. člena ZTP).
- 22 Pooblaščen oseba določi stopnjo tajnosti podatka ob njegovem nastanku oziroma ob začetku izvajanja naloge organa, katere rezultat bo tajen podatek (prvi odstavek 11. člena ZTP).
- 23 Kot je mogoče razumeti so bile te listine pred vpogledom tožene stranke, z odločbo o dostopu do informacij javnega značaja z dne 24. 2. 2017, iz spisa izločene.

tajnosti postopka. Na varovanje tajnosti je bil nenazadnje opozorjen tudi vlagatelj zahteve za dostop do informacije javnega značaja. Vendar pa bi bilo treba, po presoji pritožbenega sodišča, v konkretnem primeru omejitve in prepovedi iskati v določbah drugih zakonov. Te bi bilo mogoče najti v določbah Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/2003; v nadaljevanju ZDIJZ) oziroma v določbah Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 63/94 s spremembami, nadalje: ZKP),²⁴ ne pa v določbah ZTP ter OZ.

24. Po mnenju pritožbenega sodišča je še zmeraj aktualno stališče Vrhovnega sodišča RS v sodbi I Up 731/2005, iz katerega izhaja, da je potrebno v primeru zahtevane informacije na podlagi zahteve za dostop do informacij javnega značaja ugotoviti, ali z določb posameznega zakona, ki ureja določeno področje izvrševanja javnih nalog, ne izhaja prepoved posredovanja določenih podatkov. Informacije javnega značaja so praviloma prosto dostopne pravnim ali fizičnim osebam (prvi odstavek 5. člena ZDIJZ), razlogi za zavrnitev zahteve pa so kot izjema od pravila izrecno določeni prvem odstavku 6. člena ZDIJZ.²⁵ Načeloma ni logično, da bi bile informacije iz kazenskega postopka, iz katerega je javnost izključena zaradi varovanja tajnosti, prosto dostopne vsem drugim na podlagi zahteve za dostop do informacije javnega značaja, tajnost postopka pa bi morali pod grožnjo kazenske sankcije varovati navzoči na glavni obravnavi. Vendar pa so kakršnikoli nadaljnji pomisleki v tej smeri brezpredmetni, saj sodišče ni izdalo zavrnilne odločbe (drugi v zvezi s petim odstavkom 22. člena ZDIJZ), temveč je bil postopek na podlagi zahteve za dostop do informacije javnega značaja končan z odločbo, s katero je bil prosilcu odobren delni dostop do sodnega spisa. Prosilcu je bil tako v postopku po ZDIJZ omogočen vpogled v anonimiziran sodni spis, iz katerega so bili izločeni

24 O tem, kakšno je razmerje med kazenskopravno zakonodajo in ZDIJZ sicer obstajajo v strokovni javnosti še vedno različna stališča. Primerjaj Gaja Štovičej: Omejitev dostopa do dokumentov v tožilstvih spisih je utemeljeno, Pravna praksa, št. 47/2020, str. 6-8. Drugače Mojca Prelesnik, Kristina Kotnik Šumah: Odveč je strah, da bi bili sodni in tožilski spisi prosto dostopni javnosti (Pravna praksa, št. 49-50, str. 6-7).

25 Organ prosilcu zavrne dostop do zahtevane informacije, če se zahteva nanaša na: podatek iz dokumenta, ki je bil sestavljen v zvezi z notranjim delovanjem oziroma dejavnostjo organov, in bi njegovo razkritje povzročilo motnje pri delovanju oziroma dejavnosti organa 11. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ. Pretehtati bi bilo namreč treba, če npr. ne povzroči razkritje zapisnikov v postopkih, v katerih je javnost zaradi varovanja tajnosti izključena, motnje pri delu sodišča. V prid takšne razlage bi sicer govorilo stališče, da drugače pooblaščenec uradne osebe organov, ki so določen dokument oziroma podatek razglasile za uradno tajnost, pričé ne bodo odvezale dolžnosti varovanja tajnosti. O tem, kakšen bi bil rezultat pritožbenega postopka oziroma postopka sodnega varstva v primeru izdaje zavrnilne odločbe, pa ni mogoče z gotovostjo sklepati, saj do takšnega postopka ni prišlo.

varovani tajni in osebni podatki. Glede na že povzete določbe ZKP sicer ostaja odprto vprašanje morebitnih kazenskopравnih sankcij po določbah KZ-1, še posebej glede na izrecno opozorilo in izjavo prosilca z dne 23. 3. 2017. Vendar pa to za odločitev v predmetni zadevi ni pravno relevantno vprašanje, saj je predmetni postopek civilnopravni in ne kazenskopравni. Iz navedenega pa sledi, da po presoji pritožbenega sodišča tožeča stranka pravnega varstva v tem sporu, na podlagi določb obligacijskega prava, ne more doseči. Iz tega razloga je treba torej tožbeni zahtevek v celoti zavrniti.

25. Sklepno je zato mogoče povzeti naslednje ugotovitve. Država v okviru izpolnjevanja javnih nalog ne more biti nosilka osebnostnih pravic iz 35. člena Ustave RS, zato tudi ne more uspeti z zahtevkom za prenehanje s kršitvami osebnostnih pravic zaradi okrnitve ugleda pravne osebe iz 134. člena OZ. Tožeča stranka v tem sporu ni podala ustrezne trditvene podlage glede okrnitve ugleda in dobrega imena pravne osebe. Tožena stranka ni kršila omejitev, določenih z ZTP, saj je do informacij dostopala na podlagi odločbe o dostopu do informacij javnega značaja, v kateri je bilo navedeno, da so tajni podatki izločeni. Za preprečitev razkritja informacij iz kazenskega postopka, v katerem je bila javnost izključena, pa z zakonom niso predvidene omejitve na področju civilnega prava. Ne glede na to, da predstavlja tajnosti delovanja tajnih služb²⁶ po sodni praksi ESČP enega od legitimnih ciljev za omejevanje svobode tiska, pa je treba iz navedenih razlogov v skladu s sodno prakso ESČP šteti, da na civilnopravnem področju omejitev ni bila določena. To pa pomeni, da že prvi pogoj za dopustnost posega v pravico do svobode izražanja ni izpolnjen.
26. Po presoji pritožbenega sodišča pa je sodišče prve stopnje pravilno zavrnilo tožbeni zahtevek tožeče stranke, s katerim je ta od tožene stranke zahtevala odstranitev navedenih treh člankov iz njene spletne strani. Kot je ugotovilo sodišče prve stopnje, so bili članki javno objavljeni na spletni strani tožene stranke, prav tako pa je bila vsebina le-te javno znana že pred objavo tožene stranke, iz objav v drugih medijih. Glede na navedeno je sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo, da so postali podatki z objavami javno dostopni. Sodišče prve stopnje s tem ni izdelalo svoje ocene možnih škodljivih posledic in tudi ni preklicalo tajnosti podatkov, kot ji to očita tožeča stranka v pritožbi, temveč je v skladu s sodno prakso ESČP presodilo, da odstranitev člankov ne bi predstavljala upravičenega posega v pravico tožene stranke do svobode izražanja. Takšno stališče je zavzelo

26 Primerjaj zadeva Vereniging Weekblad Bluff! proti Nizozemski, točka 35.

Evropsko sodišče za človekove pravice v zadevi Vereniging Weekblad Bluff! proti Nizozemski z dne 9. 2. 1995 ter v zadevi Sunday Times proti Veliki Britaniji (No.2) z dne 26. 11. 1991.²⁷ Kot je poudarilo Vrhovno sodišče v odločbi II Ips 120/2017 je varstvo tajnih podatkov je v demokratični družbi smiselno samo do trenutka njihovega razkritja v javnosti.²⁸ Tudi v zadevi I Ips 17413/2011 je Vrhovno sodišče zapisalo, da podatki o poteku in udeležencih postopka, potem ko so bili z objavo v drugih medijih in v sporočilu za medije in odločbi Sodišča Evropske unije že razkriti, ne morejo biti več tajni. To pa pomeni, da zaradi tega, ker so bili podatki že dostopni javnosti, omejitev (odstranitev člankov s spletne strani) iz tega razloga ni več nujna za uresničenje sicer legitimnega cilja (varovanja tajnosti). Na odločitev tako ne morejo uspešno vplivati pritožbene navedbe tožeče stranke, da vsi objavljeni članki vsebujejo tajne podatke, prav tako pa tožeča stranka ne more uspeti s sklicevanjem na oceni možnih škodljivih posledic z dne 16. 1. 2018 in 25. 9. 2018. Glede na navedeno tožbeni zahtevek tožeče stranke za odstranitev člankov s spletne strani tožene stranke tudi iz tega razloga ni utemeljen.

27. Pritožbeno sodišče je odgovorilo na pravno odločilne pritožbene razloge (prvi odstavek 360. člena ZPP). V kolikor pravdni stranki na kakšno pritožbeno navedbo nista dobil izrecnega odgovora, pa ta izhaja iz konteksta celotne obrazložitve, kar zadošča, da lahko v zadostni meri spoznata, kateri razlogi so vodili pritožbeno sodišče k njegovi odločitvi.²⁹
28. Ob pravilni uporabi materialnega prava je treba tožbeni zahtevek tožeče stranke v 1. in 3. točki izreka zavrniti. Pritožbeno sodišče je zato pritožbi tožene stranke ugodilo in izpodbijano sodbo delno spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek tožeče stranke še v tem delu zavrnilo (peta alineja 358. člena ZPP). Iz navedenega pa tudi izhaja, da je pritožba tožeče stranke neutemeljena. Pritožbeno sodišče tudi ob uradnem preizkusu v tem delu izpodbijane sodbe ni zasledilo kršitev iz drugega odstavka 350. člena ZPP. Pritožbo tožeče stranke je zato zavrnilo in sodbo sodišča prve stopnje v 2. točki izreka potrdilo (353. člen ZPP).
29. Ker je pritožbeno sodišče spremenilo odločbo, zoper katero je bilo vloženo

²⁷ Primerjaj zadeva Vereniging Weekblad Bluff! proti Nizozemski, točka 43 – 45 in Sunday Times (No.2) proti Veliki Britaniji (No.2), točka 52-56.

²⁸ Tako odločba II Ips 120/2017 v tč. 18.

²⁹ Prim sklep Ustavnega sodišča opr. št. Up-429/01-5 z dne 24. 6. 2003 in sklepa Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. III Ips 3/2014 z dne 11. 11. 2014 in III Ips 84/2017 z dne 22. 5. 2018

pravno sredstvo (drugi odstavek 165. člena ZPP), je odločilo o stroških vsega postopka. Tožeča stranka, ki v pravdi ni uspela, mora toženi stranki povrniti njene pravdne stroške ter je dolžna nositi sama svoje stroške postopka (prvi odstavek 154. člena ZPP). Sodišče je toženi stranki priznalo stroške postopka pred sodiščem prve stopnje v znesku 780,30 EUR, ki jih je v tej višini že odmerilo sodišče prve stopnje. Navedeni znesek je dolžna toženi stranki povrniti tožeča stranka v roku 15 dni, v primeru zamude pa z zakonskimi zamudnimi obrestmi od prvega dne zamude dalje do plačila.

30. Tožena stranka je s pritožbo uspela, tožeča stranka pa s pritožbo ni uspela. Tožeča stranka je zato dolžna povrniti toženi stranki njene pritožbene stroške ter stroške tožene stranke za odgovor na pritožbo tožeče stranke (prvi odstavek 165. člena v zvezi s prvim odstavkom 154. člena ZPP). Pritožbeno sodišče je zato toženi stranki priznalo naslednje stroške: stroške za pritožbo 454,50 EUR (pritožba 375 točk po tarifni št. 21/1 OT, materialni stroški 2 % po tretjem odstavku 11. člena OT, stroški sodne takse za pritožbo 225,00 EUR) ter stroške za odgovor na pritožbo 229,50 EUR (odgovor na pritožbo 375 točk po tarifni številki 21/1 OT, materialni stroški 2 % po tretjem odstavku 11. člena OT). Skupni znesek stroškov pritožbenega postopka 684,00 EUR je dolžna toženi stranki povrniti tožeča stranka v roku 15 dni, v primeru zamude pa z zakonskimi zamudnimi obrestmi od prvega dne zamude dalje do plačila.

Ljubljana, 13. januar 2021

Predsednica senata:

Lidija Leskošek l.r.

Podpis je soglasen z izvirnikom.

Podpis pristojne
sodne osebe: